

**DEPARTAMENTO DE LINGUA CASTELÁ E
LITERATURA
CURSO 2014-2015**

PROGRAMACIÓN DE 1º ESO

*(OBJECTIVOS, CONTIDOS, COMPETENCIAS,
CRITERIOS DE AVALIACIÓN, MÍNIMOS
ESIXIBLES, PROCEDIMENTOS E CRITERIOS DE
CUALIFICACIÓN)*

1. PROGRAMACIÓN DO PRIMEIRO CICLO DA ESO

1. 0 . Obxectivos xerais do 1º ciclo de Lingua castelá e Literatura

O ensino da lingua castelá e da literatura nesta etapa terá como finalidade o desenvolvemento das seguintes capacidades:

1. Comprender discursos orais e escritos nos diversos contextos da actividade social e cultural.
2. Utilizar a lingua para expresarse de forma coherente e adecuada nos diversos contextos da actividade social e cultural, para tomar conciencia dos propios sentimentos e ideas e para controlar a propia conduta.
3. Coñecer a realidade plurilingüe de España e as variedades do castelán e valorar esta diversidade como unha riqueza cultural.
4. Utilizar a lingua oral na actividade social e cultural de forma adecuada ás distintas situacións e funcións, adoptando unha actitude respectuosa e de cooperación.
5. Empregar as diversas clases de escritos mediante os que se produce a comunicación coas institucións públicas, privadas e da vida laboral.
6. Utilizar a lingua eficazmente na actividade escolar para buscar, seleccionar e procesar información e para redactar textos propios do ámbito académico.
7. Utilizar con progresiva autonomía e espírito crítico os medios de comunicación social e as tecnoloxías da información para obter, interpretar e valorar informacións de diversos tipos e opinións diferentes.
8. Facer da lectura fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo e consolidar hábitos lectores.
9. Comprender textos literarios utilizando coñecementos básicos sobre as convencións de cada xénero, os temas e motivos da tradición literaria e os recursos estilísticos.
10. Aproximarse ao coñecemento de mostras relevantes do patrimonio literario e valoralo como un modo de simbolizar a experiencia individual e colectiva en diferentes contextos histórico-culturais.
11. Aplicar con certa autonomía os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para comprender textos orais e escritos e para escribir e falar con adecuación,

coherencia, cohesión e corrección.

12. Analizar os diferentes usos sociais das linguas para evitar os estereotipos lingüísticos que supoñen xuízos de valor e prexuízos clasistas, racistas ou sexistas.

1.1. Primeiro curso de E.S.O.: Lingua castelá e Literatura

1.1.1. Contidos

Bloque 1. escoitar, falar, conversar

- Comprensión de noticias de actualidade próximas ós intereses do alumnado procedentes dos medios de comunicación.
- Exposición de informacións de actualidade tomadas dos medios de comunicación.
- Narración oral, a partir dun guión preparado previamente, de feitos relacionados coa experiencia, presentada de forma secuenciada e con claridade, incluíndo descrições sinxelas e incluíndo ideas e valoracións en relación co exposto, coa axuda de medios audiovisuais e das tecnoloxías da información e a comunicación.
- Comprensión de textos orais empregados no ámbito académico atendendo especialmente a presentación de tarefas e de instrucións para a súa realización, a breves exposicións orais e á obtención de informacións de documentais tomados dos medios de comunicación.
- Participación activa en situacións de comunicación propias do ámbito académico, especialmente na petición de aclaracións ante unha instrución, en propostas sobre o xeito de organizar as tarefas, na descripción de secuencias sinxelas de actividades realizadas, no intercambio de opinións e na exposición de conclusións.
- Participación activa en traballos en grupo cooperando e respectando ó resto dos seus compoñentes.

- Emprego da lingua para tomar conciencia dos coñecementos, das ideas e dos sentimentos propios e para regular a propia conducta.

Bloque 2. Ler e escribir

Comprensión de textos escritos

- Comprensión de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais en ámbitos próximos á experiencia do alumnado, como instrucións de uso e normas.
- Comprensión de textos dos medios de comunicación, atendendo á estrutura do xornal (seccións e xéneros) e ós elementos para textuais, con especial atención ás noticias relacionadas coa vida cotiá e coa información de feitos.
- Comprensión de textos do ámbito académico, atendendo especialmente ós de carácter expositivo e explicativo; ás instrucións para realizar tarefas; á consulta, en diversos soportes, de dicionarios, de glosarios e de outras fontes de información, como enciclopedias e webs educativas.
- Utilización dirixida da biblioteca do Centro e das tecnoloxías da información e da comunicación como fonte de obtención de información e de modelos para a composición escrita.
- Reflexión crítica con respecto á información dispoñible ante as mensaxes que supoñan calquera tipo de discriminación.

Composición de textos escritos

- Composición de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais en ámbitos próximos á experiencia do alumnado, como cartas e notas.
- Composición de textos propios dos medios de comunicación, especialmente noticias, destinados a un soporte impreso ou dixital.
- Composición, en soporte papel ou dixital, de textos propios do ámbito académico, especialmente resumos, esquemas xerárquicos, mapas conceptuais, exposicións sinxelas, glosarios e conclusións sobre tarefas e aprendizaxes efectuados.
- Emprego da composición escrita como fonte de información e de aprendizaxe, como forma de comunicar experiencias, ideas, opinións e coñecementos propios e como forma de regular a conduta.
- Dominio das normas de presentación dos textos escritos tanto en soporte papel como dixital, con respecto ás normas gramaticais, ortográficas e tipográficas.

Bloque 3. Educación literaria

- Lectura de varias obras adecuadas á idade.
- Recitado de poemas, recoñecendo os elementos básicos do ritmo, a versificación e as figuras semánticas máis relevantes.
- Lectura de relatos breves, incluíndo mitos e lendas de diferentes culturas, recoñecendo os aspectos formais do texto teatral.
- Lectura dramatizada de obras teatrais breves ou de fragmentos recoñecendo os aspectos formais do texto teatral.
- Diferenciación dos grandes xéneros literarios a través das lecturas comentadas.
- Composición de textos de intención literaria empregando algunha das aprendizaxes adquiridas nas lecturas dirixidas.
- Emprego dirixido da biblioteca do Centro e de bibliotecas virtuais.
- Desenvolvemento da autonomía lectora e do aprecio pola literatura como fonte de pracer e de coñecemento do mundo.

Bloque 4. Coñecemento da lingua

- Observación de diferencias relevantes, contextuais e formais, entre comunicación oral e escrita e entre os usos coloquiais e formais, especialmente os propios do ámbito escolar.
- Coñecemento xeral da diversidade lingüística e da distribución xeográfica das linguas de España, valorándoa como fonte de enriquecemento persoal e colectivo.
- Coñecemento das modalidades da oración e dos modos do verbo como formas de expresar as intencións dos falantes.
- Identificación e uso das formas lingüísticas da deixis persoal (pronomes persoais, posesivos e terminacións verbais) en textos orais e escritos como cartas e normas.
- Identificación e uso reflexivo dalgúns conectores textuais, con especial atención ós temporais, explicativos e de orde e dalgúns mecanismos de referencia interna, tanto gramaticais (pronomes persoais, posesivos e demostrativos) como léxicos (repeticións, sinónimos e elipses).
- Recoñecemento e uso coherente das formas verbais nos textos, con especial atención ós tempos de pretérito na narración.
- Recoñecemento do funcionamento sintáctico de verbos de uso frecuente a partir do seu significado, identificando o suxeito e os complementos do verbo,

constatando a existencia de complementos necesarios ou argumentais fronte ós non necesarios ou circunstanciais; comprensión dunha terminoloxía sintáctica básica: oración; suxeito e predicado; predicado nominal e predicado verbal.

- Uso de procedementos para componse os enunciados cun estilo cohesionado, especialmente a inserción na oración de expresións con valor explicativo, como a aposición, o adxectivo e a oración de relativo.
- Distinción entre palabras flexivas e non flexivas e recoñecemento das distintas categorías gramaticais e dos mecanismos de formación de palabras (composición e derivación).
- Interpretación das informacións lingüísticas que proporcionan os dicionarios escolares e outras obras de consulta, especialmente sobre clases de palabras, relacións semánticas de léxico (sinonimia, antonimia...) e normativa.
- Iniciación ó uso de dicionarios e de correctores ortográficos dos procesadores de textos.
- Coñecemento e uso reflexivo das normas ortográficas.

1.1.2. Temporalización dos contidos

Distribuiranse as unidades equilibradamente entre os tres trimestres. No primeiro trimestre dos temas 1 ao 4 inclusive, no segundo do 5 ao 8 e no terceiro do 9 ao 12 incluído.

1.1.3 Contidos mínimos esixibles

Os contidos mínimos serán:

a. Comprensión oral e escrita:

- Identificar a idea fundamental dun texto.
- Esquematizar o contido dun texto.
- Resumir o contido dun texto.
- Definir con precisión e claridade conceptos e termos adquiridos.
- Interpretar correctamente as preguntas dun cuestionario e contestar ó que se pregunta.

b. Expresión oral e escrita:

- Lectura fluída.
- Manifestarse oralmente con claridade, coherencia e corrección.

- Presentación correcta de textos escritos: letra lexible, marxes, limpeza e claridade.
- Corrección ortográfica e gramatical.
- c. Nocións fundamentais de métrica, retórica e literatura.
- d. Respecto polas normas sociais de convivencia escolar.

1.1.4. Competencias básicas en 1º de ESO.

Competencia en comunicación lingüística: esta é a de maior relevancia que se pode adquirir nesta materia, xa que todos os seus contidos están orientados á adquisición dos coñecementos, destrezas e actitudes propios das destrezas comunicativas (procedementos de uso e reflexión sobre o seu funcionamento), aspectos todos eles que se aplicarán para adquirir coñecementos noutras áreas.

Competencia artística e cultural: adquirese, fundamentalmente, cando se lle achega ó alumno a produción literaria, de xeito que coñeza os grandes temas que a literatura tratou ó longo do tempo como expoñentes das preocupacións que interesaron ó ser humano. Pero ademais, e no estudo do contexto no que se elaborou unha obra literaria, poderá coñecer outras manifestacións artísticas e culturais que darán todo o seu sentido, precisamente, á creación literaria.

Competencia en aprender a aprender: esta mostra como uns determinados contidos (lingüísticos neste caso, e para a mellora da capacidade comunicativa) serven para adquirir novos coñecementos de diferentes áreas, posto que no código lingüístico está a base do pensamento e do coñecemento, é dicir, a representación do mundo. Mentres o alumno aprende contidos dunha determinada materia está aprendendo, tamén, os propios da comunicación lingüística, pero en diferentes tipos de textos.

Tratamento da información e competencia dixital: nesta materia, a busca de información ten un papel relevante, polo que o alumno debe ser capaz de seleccionar aquela que lle proporcione uns coñecementos que, á súa vez, lle permitan a mellora das súas destrezas comunicativas. O uso de Internet convértese, como non podería ser de outra forma, nun instrumento privilexiado, aínda que non único, para esa finalidade. Pero, ademais, outros soportes electrónicos (DVD, CD-ROM...) e os procesadores de texto serán aliados na mellora da capacidade comunicativa do alumno, sobre todo

porque o animarán a mellorar en dúas das facetas nas que máis dificultades soe atopar: a de escribir e a de ler.

Competencia en autonomía e iniciativa persoal: o uso da lingua en contextos determinados non fai senón enfrontar ó alumno a diversas situacións nas que debe analizar e resolver problemas relacionados coas destrezas comunicativas, o que redonda na súa capacidade para actuar reflexiva e autonomamente.

Competencia social e cidadá: O uso da lingua como instrumento de comunicación axudará a que o alumno desenvolva a competencia social a cidadá, en canto que lle permitirá poñer en práctica habilidades sociais como a convivencia, o respecto, a tolerancia, etc., froito das súas relacións con outras persoas que non necesariamente han ter visións do mundo iguais á súa (interactuar socialmente). Se ben unha das finalidades desta materia é aprender lingua, tamén o é comprender e valorar as mensaxes que se transmiten a través do código lingüístico, e incluso apreciar ese código cando non é o propio dun (caso do estudo doutras linguas españolas ou estranxeiras). Desta forma, a lingua como sistema de comunicación pode facilitar que o alumno coñeza realidades distintas á do contexto social en que vive e favorecer, en consecuencia, unha visión aberta doutras realidades.

Competencia no coñecemento e interacción co mundo físico: na súa relación con esta materia, é a capacidade demostrada polo alumno de observar criticamente a realidade que o rodea e de valorar a especificidade do coñecemento científico en relación con outras formas de coñecemento.

1.1.5. Criterios de avaliación

- Comprender a idea xeral e a intención comunicativa en textos orais sinxelos dos ámbitos social e académico. Seguir instrucións pouco complexas para realizar tarefas de aprendizaxe.
- Comprender a idea xeral e a intención comunicativa en textos escritos sinxelos do ámbito social. Identificar a enunciación explícita do tema e as partes do texto, así como seguir instrucións sinxelas.
- Narrar, expor e resumir, en soporte papel ou dixital, cunha organización clara e un rexistro adecuado, aplicando a planificación e revisión de textos e respectando as normas gramaticais e ortográficas.

- Realizar narracións orais claras e ben estruturadas de experiencias vividas, con axuda de medios audiovisuais e das tecnoloxías da información e da comunicación.
- Expor unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra literaria adecuada á idade do alumnado; recoñecer os resgos globais do xénero e diferenciar de forma sinxela o contido literal e o sentido da obra, establecendo relacións coa súa experiencia.
- Identificar en distintos tipos de textos orais e escritos toda aquela representación ou expresión que denote algunha forma de discriminación social, racial, sexual, etcétera.
- Aplicar os coñecementos literarios na comprensión e valoración de fragmentos, atendendo ó xénero, ós temas e motivos da tradición, así como ós recursos rítmicos e semánticos básicos.
- Compoñer textos, en soporte papel ou dixital, tomando como modelo un texto literario lido e comentado na aula ou realizar algunha transformación sinxela neses textos.
- Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as normas de uso lingüístico para solucionar problemas de comprensión de textos orais e escritos e para a composición e revisión dirixida dos textos propios deste curso.
- Coñecer unha terminoloxía lingüística baseada en actividades de reflexión sobre o uso.

1.1.6. Procedementos de avaliación

- Observación directa das actividades diarias realizadas na casa e na aula.
- Análise das producións dos alumnos: monografías, resumes, traballos de aplicación e síntese, textos escritos, producións orais...
- Chamadas directas do docente.
- Dúas probas por avaliación.
- Valoración do caderno de clase.
- Valoración da actitude.
- Comprobación de lectura do libro trimestral:

Primeiro trimestre: Joan Manuel Gisbert, *El secreto del hombre muerto*. Alfaguara.

Segundo trimestre: Norma Sturniola, *El tiempo en una maleta*. Edelvives.

Terceiro trimestre: Judith Kerr, *Cuando Hitler robó el conejo rosa*. Alfaguara.

A distribución da cualificación será:

- **50 % para os exames ou probas escritas.**

Cada avaliación faranse un mínimo de **dúas probas escritas** sobre os contidos traballados. No caso de que un alumno obteña unha nota **inferior ó 3.5** (sobre 10) non se poderá facer media co resto das probas e na avaliación correspondente figurará **menos de 5**.

Para aprobar os exames **a nota media dos mesmos deberá ser 5 ou superior**. No caso contrario, **se o alumno obtén menos de 5** (sobre 10), **tampouco se fará media co resto das notas** detalladas nos seguintes apartados e na avaliación correspondente figurará **menos de 5**.

Ós alumnos seralles especificado o valor numérico que se lle outorga a cada pregunta e a cada apartado de cada pregunta no momento de facer unha proba escrita. E, no proceso de corrección, marcarase no exame a puntuación que o profesor estime axeitada ó rendemento do alumno nesa pregunta ou apartado.

O exame será amosado a todos os alumnos, convenientemente corrixido e anotado, con eses valores numéricos visibles e intelixibles. Tamén se lles dará as pertinentes aclaracións a calquera dúbida que poidan ter sobre a corrección das súas probas.

Nas probas escritas valorarase tamén a corrección na expresión escrita, polo tanto penalizaranse os erros correspondentes aos principios fundamentais de coherencia, cohesión, adecuación e corrección (ortografía, presentación...) do seguinte modo:

-Para o 1º ciclo da ESO: cada falta ou cada catro tiles erróneas **descontarán 0,1 puntos** na nota final dos exames **ata un máximo de 3 puntos**.

- Para o 2º ciclo da ESO: cada falta ou cada catro tiles erróneas **descontarán 0,2 puntos** na nota final dos exames **ata un máximo de 3 puntos**.

Ó finalizar o curso (en xuño) farase un exame final ó que deberán presentarse todos aqueles alumnos que non acadasen os obxectivos mínimos en todas ou algunha das avaliacións. Este exame terá tres bloques de preguntas correspondentes a cada avaliación parcial. **A nota final será a media das tres avaliacións que terá que ser igual ou superior a 5. Non se fará media con avaliacións por debaixo do 4.**

A copia nunha proba escrita por parte dun alumno considérase unha práctica fraudulenta e polo tanto terá a cualificación de CERO puntos. Si o alumno reincide nesta práctica implicará o suspenso na avaliación.

- **50 %** para as **lecturas, actividades diarias** na aula e na casa co seu reflexo nun caderno de actividades perfectamente ordenado, limpo e completo; **chamadas directas do docente** (preguntas ó grupo, ó pequeno grupo ou ó alumno individualmente), tendo en conta os coñecementos teóricos ou práctico sobre comunicación, gramática, literatura... e **actitude**.

Lecturas:

O longo do curso faranse tres probas escritas relacionadas coas lecturas obrigatorias. **Os alumnos deberán obter unha nota de 5 ou superior en ditas lecturas para poder aprobar a avaliación.** No caso contrario levará unha nota **inferior a 5** no boletín.

No mes de xuño faranse as recuperacións relacionadas coas lecturas para os alumnos que non superasen algunha das probas.

Actividades e chamadas:

Os alumnos que non realicen as actividades diarias na aula e na casa ou non atendan ás chamadas directas do docente con preguntas referidas o temario traballado non poderán aprobar. Ademais, o docente revisará como mínimo dúas veces por trimestre o caderno de actividades do alumno, onde se recollan tódalas actividades e exercicios feitos na aula e na casa. É obrigatoria a súa presentación para aprobar cada avaliación.

A copia ou plaxio nun traballo académico (dun compañeiro, de Internet, de libros...) considérase un procedemento desleal e polo tanto terá a cualificación de CERO puntos.

Actitude:

Os alumnos con actitude reiteradamente negativa non poderán aprobar.

A nota final de cada avaliación obtérase coa suma dos puntos conseguidos en cada apartado, tendo en conta a necesidade de obter uns mínimos nos apartados correspondentes.